

Sygn. akt II Ca 121/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	Sędzia Paweł Hochman

po rozpoznaniu w dniu 30 marca 2023 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w P.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionych przez obie strony

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 19 grudnia 2022 r. sygn. akt I C 1942/21

1. oddała obie apelacje;
2. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu za instancję odwoławczą.

Paweł Hochman

Sygn. akt II Ca 121/23

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2022 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. zasądził od pozwanej Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda (...) w P., kwotę 2.969,99 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 listopada 2020 roku do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Rozstrzygając o kosztach procesu zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 649,81 zł.

Podstawę powyższego wyroku stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu pierwszej instancji.

W dniu (...) r. doszło do kolizji drogowej, w wyniku której uszkodzeniu uległ pojazd marki (...) o nr. rej. (...). Samochód ten był własnością P. C.. Sprawcą wypadku był kierujący innym pojazdem posiadający zawartą z pozwaną Towarzystwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. Pozwana w dniu 15 lipca 2020 r. potwierdziła przyjęcie zgłoszenia szkody, którą zarejestrowała pod numerem (...)

W dniu 15 lipca 2020 roku P. C. zawarł z powodem umowę najmu miejsca parkingowego na należącym do powodowa parkingu - ogrodzonym i strzeżonym, położonym w P. przy ul. (...). Koszt najmu miejsca parkingowego wynosił 30 zł netto (36,90 zł brutto) za dobę. Uszkodzony pojazd był zaparkowany na parkingu powoda w okresie od 15 lipca 2020r. do dnia 8 września 2020 r. (dzień otrzymania ostatecznego kosztorysu naprawy).

W dniu 17 lipca 2020 r. P. C. upoważnił powoda N. M. do ustalenia kosztów naprawy, ustalenia zakresu szkody oraz ustalenia wartości szkody w pojeździe marki (...) o nr. rej. (...) z dnia (...) r. W tym samym dniu P. C. upoważnił powoda N. M. do odbioru odszkodowania za szkodę w pojeździe marki (...) o nr. rej. (...) z dnia (...) r.

Poszkodowany P. C. w dniu 29 września 2020 r. zawarł z powodem N. M. umowę cesji, na podstawie której przelał na jego rzecz wierzytelność z tytułu odszkodowania, w tym kosztów naprawy pojazdu, wynajmu pojazdu zastępczego, holowania i opłaty za parking, jaką posiadał wobec pozwanej w związku z uszkodzeniem swojego pojazdu.

Powód w dniu 6 października 2020 r. wystawił na rzecz P. C. fakturę VAT nr (...) na łączną kwotę 11.618,68 zł brutto (9.446,08 + 23% VAT), obejmującą koszty naprawy uszkodzonego pojazdu (9.552,28 zł brutto) oraz koszty parkowania pojazdu przez 56 dni (2.066,40 zł brutto).

Pozwana przyjęła odpowiedzialność za szkodę z dnia (...) r. w pojeździe marki (...) o nr. rej. (...) jako ubezpieczyciel odpowiedzialności cywilnej sprawcy kolizji. Szkoda w pojeździe została zakwalifikowana jako szkoda częściowa. Decyzją z dnia 11 sierpnia 2020 r. przyznała odszkodowanie z tytułu kosztów naprawy pojazdu w łącznej wysokości 3.270,52 zł brutto. Decyzją z dnia 20 października 2020 roku pozwana przyznała dopłatę do odszkodowania w kwocie 2.418,67 zł (w tym 50% podatku VAT).

Wyplacona przez pozwaną kwota odszkodowania tytułem kosztów naprawy pojazdu wyniosła 5.689,19 zł.

Pojazd marki (...) pochodzi z 2009 r. Użytkowany jest przez poszkodowanego P. C. do celów prowadzonej działalności gospodarczej. Poszkodowany posiada możliwość odliczenia połowy stawki podatku od towarów i usług.

W chwili kolizji pojazdem poszkodowanego kierował jego syn. Po zdarzeniu pojazd został odwieziony pod blok poszkodowanego. Dopiero później został wstawiony do warsztatu powoda. Przed szkodą z dnia (...) r. pojazd był sprawny. Nie był wcześniej uszkodzony, ani naprawiany.

Poszkodowany dokonał naprawy uszkodzonego pojazdu w warsztacie powoda. Naprawa została wykonana na częściach oryginalnych.

Wysokość koniecznych i ekonomicznie uzasadnionych kosztów naprawy pojazdu marki (...) nr rej. (...) powstałych w wyniku zdarzenia z dnia (...) roku, przy zastosowaniu stawki za roboczogodzinę w wysokości 125 zł netto (brak było potrzeby wymiany zestawu śrub montażowych osprzętu drzwi, zaś drzwi przednie prawe były tylko lakierowane w celu ujednolicenia koloru), wynosiła:

- przy użyciu oryginalnych części zamiennych z logo producenta pojazdu (części „O”) - 9.757,31 zł brutto;
- przy użyciu części zamiennych oryginalnych bez logo producenta pojazdu (części Q) - 8.819,84 zł brutto (w dacie szkody spośród części o jakości Q dostępny był wyłącznie reflektor prawy);
- przy użyciu części zamiennych o porównywalnej jakości, tzw. zamienników (części P,PJ, PC, PT) - 5.223,92 zł brutto.

Zastosowana przez powoda stawka za roboczogodzinę prac blacharsko-lakierniczych w wysokości 125 zł netto była stawką rynkową, podobną do stawek stosowanych w innych warsztatach nieautoryzowanych (między innymi S., A., A.).

Przy uwzględnieniu wieku pojazdu, jego historii, jak i jego stanu technicznego zastosowanie oryginalnych części zamiennych bez logo producenta nie przywróci stanu pojazdu sprzed szkody. Ubezpieczyciel nie wykazał w trakcie

ogłędzin, aby na pojeździe były zamontowane części inne niż oryginalne. Weryfikacja dostępnych zdjęć uszkodzonego pojazdu nie wykluczyła oryginalnych części zamontowanych w pojeździe. Brak jest zdjęć wskazujących numery uszkodzonych części. Zastosowanie oryginalnych części bez logo producenta nie przywróci pojazdu do stanu sprzed szkody. Możliwe jest jedynie przywrócenie cech wizualnych oraz technicznych.

Użycie w procesie naprawy oryginalnych części z logo producenta nie spowoduje wzrostu wartości pojazdu.

Oferowana poszkodowanemu naprawa pojazdu wykonana na podstawie ostatecznego kosztorysu sporządzonego przez zakład sieci naprawczej pozwanej nie pozwoliłaby na przywrócenie pojazdu do stanu sprzed szkody. Firmy wskazane przez pozwaną jako oferujące rabaty na części zamienne i materiały lakiernicze, po osobistym kontakcie, nie potwierdziły możliwości zakupu części oryginalnych z logo producenta z rabatem 16% oraz materiału lakierniczego z rabatem 40%.

Stawka dobową za parkowanie pojazdu uszkodzonego w wysokości 30 zł netto (36,90 zł brutto) przy uwzględnieniu warunków najmu miejsca parkingowego stosowanych przez powoda była stawką rynkową i ekonomicznie uzasadnioną, biorąc pod uwagę rynek lokalny dla bezpośrednio poszkodowanego. Parkowanie pojazdu na parkingu powoda ze względu na stan pojazdu po szkodzie było uzasadnione.

W realiach rynkowych nieliczne warsztaty naprawcze naliczają koszty parkowania pojazdu w okresie pomiędzy zleceniem naprawy a faktycznym przystąpieniem do realizacji czynności naprawczych. Maksymalna urzędowa stawka za parkowanie pojazdu na parkingu strzeżonym obowiązująca w 2020 roku wynosiła 42 zł brutto dla pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 t. Na terenie P. w roku 2020 stawka dobową za parkowanie pojazdu mieściła się w przedziale od 25 do 40 zł brutto.

Koszty naprawy pojazdu marki (...) nr rej. (...) po zdarzeniu z dnia (...) r. z zastosowaniem części oryginalnych, z logo producenta (tzw. jakość O) oraz stawki za robociznogodzinę prac blacharsko-lakierniczych w kwocie 125 zł netto, bez kosztów ozonowania pojazdu, wynosiły 7.882,77 zł netto (8.789,29 zł z 50% stawką podatku od towarów i usług).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie okoliczności bezspornych (art. 229 k.p.c.), zaoferowanych przez strony dowodów z dokumentów, zeznań poszkodowanego P. C. oraz opinii biegłego do spraw techniki samochodowej G. O..

Zaoferowane przez strony dowody z dokumentów nie były kwestionowane w zakresie ich rzetelności i wiarygodności. Sąd – działając z urzędu – również nie dopatrzył się okoliczności, które poddawałyby w wątpliwość rzetelność i autentyczność przedłożonych dokumentów.

Sąd zeznania poszkodowanego P. C. ocenił jako wiarygodne w części oraz w zakresie, w jakim dał im wiarę, za istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Świadek opisał okoliczności zdarzenia z dnia (...) r., wskazał na brak wcześniejszych szkód i napraw w pojeździe oraz rodzaj części zamontowanych w pojeździe przed szkodą. Świadek wskazał ponadto, że naprawa uszkodzonego pojazdu w warsztacie powoda nastąpiła w oparciu o części oryginalne, z logo producenta. Świadek opisał również okoliczności związane z podjęciem decyzji o parkowaniu pojazdu na parkingu powoda, wyrażając przy tym zdziwienie, że taka opłata w ogóle przez powoda została pobrana. Sąd odmówił świadkowi wiary co do wskazanej przez świadka daty wstawienia uszkodzonego pojazdu na należący do powoda parking – świadek wskazał, że nastąpiło to w dniu następnym po zaistnieniu szkody, czemu przeczy treść zawartej umowy najmu miejsca parkingowego (k. 19).

Wobec potrzeby zasięgnięcia wiadomości specjalnych objętych tezą postanowienia z dnia 12 maja 2022 r. (k. 89-90) Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu techniki samochodowej G. O.. Sporządzona przez biegłego G. O. opinia pozwoliła na dokonanie ustaleń istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, a nadto zgodnych z zakreśloną przez Sąd tezą dowodową. W ocenie Sądu, złożona przez biegłego opinia mogły stanowić podstawę dokonanych ustaleń, albowiem była jasna, pełna, kategoryczna i logicznie uzasadniona.

Biegły uzasadnione koszty naprawy pojazdu powiększył dodatkowo o czynność ozonowania, którą to czynność Sąd uznał jako niemieszczącą się w technologii napraw producenta pojazdu, a związaną wyłącznie z chęcią zapewnienia sterylnych warunków wnętrza naprawianego pojazdu, co potwierdza również znajdująca się w załączonej do opinii kalkulacji programu eksperckiego Audatex adnotacja, że wartość w kwocie 50 zł z tytułu ozonowania została manualnie wprowadzona przez użytkownika programu (k. 120). Pomimo oceny biegłego, że parkowanie uszkodzonego pojazdu, było uzasadnione, Sąd oceny tej ostatecznie nie podzielił z przyczyn szczegółowo wskazanych w dalszej części uzasadnienia wyroku.

Do złożonej przez biegłego opinii pozwana wniosła zastrzeżenia, kwestionując przyjętą przez biegłego do wyliczenia kosztów naprawy stawkę za roboczogodzinę prac blacharsko-lakierniczych, nie wnosząc jednak o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej (k. 152-154).

Zgromadzony w toku postępowania materiał dowodowy był wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Rejonowy uznał, że powództwo za zasadne w części.

Zważył, że podstawą prawną rozstrzygnięcia są przepisy o umowie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego zawartej z pozwaną Towarzystwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. przez sprawcę zdarzenia z dnia (...) r. Powód na podstawie art. 19 ust. 1, art. 34 ust. 1, art. 35 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2214 ze zm.; dalej jako „u.u.o., PBUK, UFG”) uprawniony był do dochodzenia od pozwanej odszkodowania za szkodę w postaci kosztów naprawy pojazdu i kosztów parkowania, wynikających z uszkodzenia pojazdu marki (...) o nr. rej. (...) w dniu (...) r. Powyższe znajduje także uzasadnienie w treści art. 822 § 1 i 2 k.c.

Na podstawie umowy przelewu wierzytelności powód wstąpił w prawa P. C. w zakresie wierzytelności przysługujących jej od pozwanej, a powstałych na skutek zdarzenia z dnia (...) r. Podstawę prawną cesji wierzytelności stanowił art. 509 § 1 k.c. W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie doszło do ważnego zawarcia umowy cesji i wywołała ona skutki prawne. Legitymacja czynna powoda nie była z resztą przedmiotem sporu pomiędzy stronami.

W niniejszej sprawie zasada odpowiedzialności pozwanej za szkodę nie była sporna. Przedmiotem sporu były: kwota uzasadnionych kosztów naprawy uszkodzonego pojazdu oraz zasadność, czas i stawka parkowania uszkodzonego pojazdu na parkingu powoda.

Zakres należnego odszkodowania w niniejszej sprawie określają dwie normy prawne. Norma prawna limitująca odpowiedzialność pozwanego za szkodę wynika z treści art. 36 ust. 1 u.u.o., UFG i PBUK, zgodnie z którym odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej. Odesłanie do ustalenia odszkodowania w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym powoduje konieczność sięgnięcia do przepisów kodeksu cywilnego.

Posiadacz pojazdu mechanicznego odpowiada na zasadzie winy za szkodę powstałą w razie zderzenia się mechanicznych środków komunikacji poruszanych za pomocą sił przyrody, co wynika z treści art. 415 k.c. w zw. z art. 436 § 2 k.c. Dalsza norma prawna limitująca odpowiedzialność sprawcy szkody i odpowiadającego za niego gwarancyjnie ubezpieczyciela wynika ponadto z art. 361 § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynika. Naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby szkody mu nie wyrządzono. Ponadto w art. 363 § 1 i 2 k.c. określono, iż naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jeżeli naprawa ma nastąpić w pieniądzu, to co do zasady wysokość odszkodowania powinna

być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, przy czym w przypadku ubezpieczyciela, ten za szkodę odpowiada wyłącznie poprzez obowiązek spełnienia świadczenia pieniężnego (art. 805 § 1 i 2 k.c.).

Zasada odpowiedzialności pozwanej, oparta na umowie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, nie była przedmiotem sporu między stronami. Pozwana uznała swą odpowiedzialność co do zasady i rozliczając szkodę w pojeździe jako częściową, wypłaciła uprawnionemu odszkodowanie w łącznej wysokości 5.389,19 zł tytułem kosztów naprawy uszkodzonego pojazdu. Spór między stronami dotyczył zasadności żądania zapłaty uzupełniającego odszkodowania w łącznej kwocie 4.843,19 zł, na którą składają się kwoty: 2.969,99 zł tytułem kosztów naprawy oraz 1.873,20 zł tytułem kosztów parkowania uszkodzonego pojazdu.

W pierwszej kolejności, Sąd poddał ocenie żądanie powoda z tytułu uzupełniających kosztów naprawy pojazdu (...) o nr. rej. (...), przyjmując, że koszty te jako celowe, ekonomicznie uzasadnione i pozostające w związku ze zdarzeniem z dnia 12 lipca 2020r. powinny zostać ustalone z zastosowaniem do naprawy pojazdu części zamiennych oryginalnych z logo producenta pojazdu oraz stawki za roboczogodzinę prac mechanicznych, blacharskich i lakierniczych w wysokości 125 zł netto jako stawki występującej na rynku usług warsztatów nieautoryzowanych (takich jak warsztat powoda).

Zgodnie z opinią biegłego sądowego koszt naprawy pojazdu przy zastosowaniu oryginalnych części z logo producenta wynosił 7.932,77 zł netto (9.757,31 zł brutto). W ocenie Sądu, usługa ozonowania nie wchodziła w skład czynności wiążących się z technologią naprawy pojazdu, dlatego należało ją odliczyć od kosztów naprawy, które po tym pomniejszeniu wynosiły 7.882,77 zł netto (= 7.932,77 zł – 50 zł). Tak ustalone koszty naprawy uszkodzonego pojazdu, z uwzględnieniem wyłącznie 50% należnej stawki podatku od towarów i usług, wynosiły 8.789,29 zł (k. 116-120).

Pozwana w toku postępowania likwidacyjnego wypłaciła na rzecz uprawnionego kwotę 5.689,19 zł, w związku z tym dalsze roszczenie z tego tytułu wynosiło 3.100,10 zł (= 8.789,29 zł – 5.689,19 zł), jednakże powód zażądał powyższym tytułem kwoty 2.969,99 zł, którą Sąd zasądził, nie wychodząc poza granice żądania (art. 321 § 1 k.p.c.).

Obowiązek ubezpieczyciela - w ramach odpowiedzialności z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej - obejmuje obowiązek zapłaty odszkodowania obejmującego celowe i ekonomicznie uzasadnione koszty nowych części i materiałów służących do naprawy uszkodzonego pojazdu. Jednakże, jeśli ubezpieczyciel wykaże, że prowadzi to do wzrostu wartości pojazdu, odszkodowanie może ulec obniżeniu o kwotę odpowiadającą temu wzrostowi (tak Sąd Najwyższy w uchwałach: z dnia 12 kwietnia 2012 r., III CZP 80/11, opubl. OSNC 2012/10/112 oraz z dnia 20 czerwca 2012 r., III CZP 85/11, opubl. OSNC 2013/3/37). Co jednak istotne „odszkodowanie przysługujące od ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej za uszkodzenie pojazdu mechanicznego może być ustalone, w przypadku szkody częściowej, jako równowartość hipotetycznie określonych kosztów przywrócenia pojazdu do stanu poprzedniego także wtedy, gdy przed ustaleniem wysokości odszkodowania pojazd zostanie naprawiony. Jeżeli ubezpieczyciel wykaże, że taki sposób rozliczenia szkody przewyższa wielkość uszczerbku w majątku poszkodowanego, odszkodowanie - stosownie do okoliczności sprawy - może ulec obniżeniu” (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 grudnia 2018r.,

III CZP 51/18, opubl. OSNC 2019/9/94). Zakres obowiązku odszkodowawczego ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej pozostaje wyznaczony rozmiarem szkody według stanu z chwili jej zaistnienia, zaś poszkodowany pozostaje uprawniony do żądania wyrównania uszczerbku w jego majątku niezależnie od faktu dokonania naprawy pojazdu, czy też zagospodarowania uszkodzonego pojazdu, chociażby poprzez jego sprzedaż. Ponadto, skoro celem naprawienia szkody jest doprowadzenie go do stanu sprzed zdarzenia, to jedynym sposobem, który do tego doprowadzi jest zastąpienie części oryginalnych z logo producenta pojazdu częściami tej samej kategorii i klasy oraz wykonanie takiego zakresu naprawy, który pozwoli na naprawę pojazdu zgodnie z technologią producenta pojazdu, zwłaszcza, że taki sposób naprawy nie doprowadzi do wzrostu wartości pojazdu po naprawie.

Ponadto, w ocenie Sądu, brak jest podstaw do przypisania poszkodowanemu i powodowi nielojalnego postępowania, naruszającego obowiązujące ich, jako wierzyciela, na podstawie art. 354 k.c., wymogi współpracy z dłużnikiem przy wykonywaniu zobowiązania przez to, że poszkodowany nie skorzystał z oferowanej przez pozwaną możliwości naprawy pojazdu za cenę wskazaną przy uwzględnieniu rabatu 17% na cenach części zamiennych oraz 40% na

cenach materiałów lakierniczych. W orzecznictwie wskazuje się, że obowiązek minimalizacji skutków szkody musi być utrzymany i stosowany w rozsądnych granicach i nie powinien być wykorzystywany do nakłaniania poszkodowanego, by zrezygnował z realizacji przysługujących mu praw podmiotowych (vide: wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17 lipca 2020 r., sygn. akt III Ca 1232/19). Podzielając wyrażone w orzecznictwie stanowisko, że poszkodowany nie ma obowiązku dokonywać zakupu części lub przeprowadzać naprawy pojazdu we wskazanym warsztacie naprawczym – a do tego w konsekwencji sprowadza się argumentacja ubezpieczyciela dowodzącego, że określone części zamienne można zakupić

w cenie odpowiednio niższej we wskazanym indywidualnie podmiocie – Sąd uznał, że poszkodowany ma prawo naprawy pojazdu za ustaloną kwotę odszkodowania w wybranym warsztacie. Roszczenie odszkodowawcze powstaje bowiem z chwilą zaistnienia szkody i jego granice określają celowe i ekonomicznie uzasadnione koszty naprawy pojazdu w dacie zdarzenia. W zakres obowiązku współdziałania poszkodowanego przy wykonaniu zobowiązania nie wchodzi obowiązek skorzystania z oferty naprawy pojazdu złożonej przez zakład ubezpieczeń. Nie można bowiem różnicować sytuacji poszkodowanego, który szkodę naprawił, od sytuacji poszkodowanego, który naprawy nie przeprowadził i nie zamierza jej przeprowadzać. Brak jest obowiązku korzystania z oferty naprawy przedstawionej przez zakład ubezpieczeń, także z tej przyczyny, że wskazany przez ubezpieczyciela i z nim współpracujący zakład naprawczy oferuje rabat na części zamienne. Skoro poszkodowany nie jest zobligowany do naprawy pojazdu, to tym bardziej nie może być zobligowany do naprawy pojazdu

w warsztacie wskazanym przez ubezpieczyciela i we wskazanych przez niego cenach części zamiennych.

Powyższe rozważania mają w okolicznościach sprawy jedynie ogólne znaczenie, albowiem biegły na skutek kontaktu ze wskazanymi przez pozwaną podmiotami, które miały oferować rabaty, o których twierdziła pozwana, ustalił, że brak było możliwości dokonania naprawy pojazdu na podstawie kosztorysu zaakceptowanego przez pozwaną oraz z uwzględnieniem wskazywanych przez pozwaną rabatów, albowiem podmioty, z którymi biegły się kontaktował nie oferują już rabatów takich, jak wynikające z zapewnień pozwanej.

Odnosząc się do kosztów parkowania pojazdu na parkingu należącym do powoda, Sąd uznał żądanie kosztów z tego tytułu za nieusprawiedliwione co do zasady. Wprawdzie biegły sądowy w złożonej opinii stwierdził, że uszkodzenia pojazdu marki (...) o nr. rej. (...), jakie powstały wskutek zdarzenia z dnia (...) r., uzasadniały parkowanie pojazdu na parkingu powoda, jednakże biegły wskazał jednocześnie, że nieliczne warsztaty naprawcze naliczają koszty parkowania pojazdu w okresie pomiędzy zleceniem naprawy a faktycznym przystąpieniem do realizacji czynności naprawczych. Potwierdzają to zeznania samego poszkodowanego, który wskazał, że był zdziwiony pobieraniem przez powoda opłaty z tego tytułu (k. 87v.). Również z doświadczenia procesowego, jak i życiowego Sądu wynika, że wyłącznie w przypadku warsztatu powoda pobierane są opłaty związane

z parkowaniem uszkodzonego pojazdu, przyjętego do warsztatu i oczekującego w nim na naprawę. W ocenie Sądu, po przyjęciu uszkodzonego pojazdu do warsztatu rozpoczyna się szeroko rozumiany proces naprawy pojazdu, a w tym czasie pojazd znajduje się pod pieczę warsztatu, zaś poza samym oczekiwaniem na parkingu pojazd w tym czasie poddawany jest szeregowi czynności związanych z jego oględzinami, czy rozbrojeniem. Przesądza to o tym, że roszczenie powoda w zakresie kosztów parkowania uszkodzonego pojazdu Sąd uznał jako wykraczające poza normalne następstwa szkody w rozumieniu art. 361 § 1 i 2 k.p.c. i niezasługujące na uwzględnienie.

O ustawowych odsetkach za opóźnienie dochodzonych wraz z należnością główną Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 14 ust. 1 u.u.o., PBUK i UFG. Zgodnie z art. 14 ust. 1 u.u.o., PBUK i UFG, ubezpieczyciel zobowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie. Zgłoszenie roszczenia z tytułu kosztów naprawy i parkingu nastąpiło w dniu 6 października 2020 r., kiedy to powód wystawił i przesłał pozwanej fakturę VAT. Trzydziesty dzień od dnia zgłoszenia szkody przypadał na dzień 5 listopada 2020 r., zaś pozwana pozostawała w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia z ww. tytułu począwszy od dnia 6 listopada 2020 r. Wobec tego Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda odsetki ustawowe za opóźnienie od należności głównej począwszy od dnia 6 listopada 2020 r. do dnia zapłaty.

Uwzględniając powyższe rozważania, Sąd w punkcie 1. wyroku zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.969,99 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia

6 listopada 2020 r. do dnia zapłaty tytułem dalszego odszkodowania obejmującego koszty naprawy pojazdu.

W punkcie 2. wyroku powództwo podlegało oddaleniu jako niezasadne i wygórowane. Zakres oddalenia powództwa objął należność główną w kwocie 1.873,20 zł oraz dochodzone od należności głównej odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 13 sierpnia 2020 r. do dnia 5 listopada 2020 r.

O obowiązku zwrotu kosztów procesu Sąd orzekł w punkcie 3. wyroku na podstawie na podstawie art. 100 zd. pierwsze k.p.c., zgodnie z zasadą ich stosunkowego rozdzielenia. Powód wygrał sprawę w 61,32%, zaś pozwana w 38,68% (powództwo zostało uwzględnione do kwoty 2.969,99 zł z dochodzonej kwoty 4.843,19 zł. Powód poniósł koszty procesu w łącznej wysokości 2.186,77 zł, którą złożyły się: 400 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu (art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych; Dz.

U. z 2020 r. poz. 755 ze zm.), 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (§ 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie; Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.), 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz 869,77 zł tytułem zaliczki uiszczonej przez powoda i rozliczonej na poczet wynagrodzenia biegłego (k. 100, k. 156). Po stronie pozwanej koszty procesu wyniosły łącznie 1.786,77 zł, na co złożyło się: 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (§ 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie), 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz 869,77 zł tytułem zaliczki uiszczonej przez pozwaną i rozliczonej na poczet wynagrodzenia biegłego (k. 94, k. 156).

Wobec powyższego, Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 649,81 zł $[(2.186,77 \text{ zł} \times 61,32\%) - (1.786,77 \text{ zł} \times 38,68\%) = 1.340,93 \text{ zł} - 691,12 \text{ zł} = 649,81 \text{ zł}]$ tytułem zwrotu kosztów procesu, stanowiącą różnicę kosztów procesu poniesionych przez powoda, ponad kwotę kosztów należnych przeciwnikowi, a obliczonych z uwzględnieniem stosunku, w jakim każda ze stron wygrała niniejszy proces. Sąd nie orzekał o odsetkach od kosztów procesu, o których stanowi art. 98 § 11 k.p.c., albowiem powód o nie wniósł.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany.

Reprezentujący go pełnomocnik zaskarżył wyrok w części: w zakresie pkt 1 uwzględniającego powództwo - co do kwoty 1.771, 40 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 listopada 2020 r. do dnia zapłaty oraz w zakresie pkt 3 rozstrzygającego o kosztach procesu - w całości.

Wskazanemu wyżej orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez newszechstronną, wybiórczą i fragmentaryczną ocenę materiału dowodowego, co skutkowało ogólną błędną oceną dowodów i pominięciem okoliczności mających istotne znaczenie lub nie nadaniem im odpowiedniej wagi,

w szczególności poprzez:

- nienadanie znaczenia okoliczności, że poszkodowanemu podczas postępowania likwidacyjnego zaoferowano możliwość naprawy uszkodzonego pojazdu po cenach wskazanych w kalkulacji naprawy pozwanego, wraz z rabatem na części zamiennie

w wysokości 16% oraz rabatem na materiały lakiernicze 40%, z czego poszkodowany winien był skorzystać, co powinno z kolei skutkować uznaniem, że poszkodowany przyczynił się do zwiększenia rozmiaru szkody;

- nienadanie znaczenia okoliczności, że pozwany miał zawarte porozumienia

z dostawcami materiałów lakierniczych i części zamiennych dotyczących rabatów na ceny materiałów lakierniczych oraz części zamiennych, a poszkodowany miał możliwość nabycia części zamiennych i materiału lakierniczego z rabatami, a rabat, o którym mowa w porozumieniach naliczany jest od cen wskazanych w programie Audatex, w którym to programie kalkulację naprawy wykonał również biegły sądowy;

b) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez dowolną i błędną ocenę dowodu w postaci opinii biegłego:

- przyjęcie, że oszacowanie hipotetycznych kosztów naprawy powinno się odbyć przy użyciu nowych części oryginalnych po cenach wynikających z kalkulacji biegłego, podczas gdy przywrócenie pojazdu do stanu sprzed szkody mogło się odbyć na podstawie części nowych i oryginalnych bez loga producenta (Q) również w pełni przywracających pojazd do stanu sprzed szkody oraz po niższych cenach części i materiału lakierniczego, wynikających z zaproponowanych poszkodowanemu rabatów, z których winien był skorzystać w ramach obowiązku minimalizacji szkody, skutkujące zwiększeniem rozmiaru szkody i zasądzeniem świadczenia przekraczającego uzasadnione wydatki na naprawę pojazdu uszkodzonego;

- bezkrytyczne przyjęcie, że firmy współpracujące z pozwanym nie potwierdziły udzielenie rabatów na części zamienne w wysokości 16 % i materiały lakiernicze

w wysokości 40 %, w sytuacji gdy biegły nie przedstawił w jaki dokładnie sposób uzyskał taką informację od przedstawicieli firm, podczas gdy pozwany wykazał i przedstawił aktualne porozumienia z dostawcami części, a zgodnie z procedurą dostarczenia klientom indywidualnym części zamiennych i materiałów lakierniczych z rabatami

- poszkodowany, likwidujący szkodę w pozwanym Towarzystwie (...), winien zgłosić potrzebę części i materiałów lakierniczych pozwanemu, po czym pozwany składa odpowiednie zamówienie dostawcy partnerskiemu, skutkujące uznaniem, że pozwany nie jest w stanie zagwarantować poszkodowanemu nabycie części z wskazanymi rabatami, co doprowadziło do nieuzasadnionego zwiększenia rozmiaru szkody;

- nielogiczne przyjęcie, że naprawa na częściach oryginalnych (O) oraz na częściach nowych i oryginalnych bez loga producenta pojazdu (Q) przywracających stan pojazdu sprzed szkody z uwzględnieniem rabatów na części zamienne w wysokości 16 % oraz na materiał lakierniczy w wysokości 40% wskazanych przez stronę pozwaną nie ma znaczenia, gdyż poszkodowany nie ma obowiązku nabywania części po kwocie wskazanej z rabatem w sytuacji, gdy Sąd za pomocą biegłego ustalał jedynie hipotetyczne koszty przywracające pojazd do stanu sprzed szkody - co powinno przemawiać za uznaniem przez Sąd, że naprawa pojazdu na częściach nowych oryginalnych po pełnej cenie detalicznej jest ekonomicznie nieopłacalna i przez to niezasadna a powód może przywrócić stan poprzedni pojazdu za kwotę znacznie niższą.

2. naruszenie przepisów prawa materialnego:

a) art. 354 § 2 k.c. i art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji nieprawidłowe przyjęcie, że poszkodowany współpracował z pozwanym w procesie likwidacji szkody oraz dopełnił ciężących na nim obowiązków, w szczególności polegających na zapobieżeniu zwiększeniu się szkody, co skutkowało nieuzasadnionym zwiększeniem rozmiaru szkody;

b) art. 822 § 1 k.c. i art. ⁸²⁴¹ § 1 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i w konsekwencji nielogiczne, błędne przyjęcie za uzasadnione nadmiernych kosztów naprawy pojazdu, które mogły być znacznie ograniczone bez żadnego uszczerbku dla poszkodowanego, gdyby zdecydował się skorzystać z oferty pozwanej;

c) art. 363 § 2 k.c. w zw. z art. 826 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że bez znaczenia dla sprawy jest możliwość nabycia części zamiennych i materiału lakierniczego w promocyjnych cenach, skoro nie ma znaczenia fakt, czy poszkodowani naprawili pojazd, co sprowadza się do przyjęcia przez Sąd, że wybór sposobu naprawienia szkody dokonany przez poszkodowanych ma wpływ na wysokość odszkodowania, tj. kwoty pozwalającej na restytucję;

d) art. 361 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji:

- uznanie, że odszkodowanie z uwzględnieniem rabatowych cen części zamiennych i materiału lakierniczego nie stanowi pełnego odszkodowania, podczas gdy jest to kwota wystarczająca na pełne przywrócenie pojazdu do stanu

sprzed szkody i tym samym restytucję, a nadwyżka stanowi wzbogacenie poszkodowanych i nie pozostaje w związku ze szkodą.

- nieprawidłowe uznanie, że w granicach normalnego następstwa szkody mieszczą się koszty naprawy w kwocie znacznie wyższej, niż gwarantowane poszkodowanym bez wpływu na zakres i jakość naprawy;

- niezasadne przyjęcie, że przywrócenie pojazdu do stanu sprzed szkody powinno się odbyć poprzez naprawę na częściach nowych i oryginalnych w ich pełnej cenie wynikającej z programu audatex, podczas gdy z niespornego stanu faktycznego wynika, że powód może nabyć te same części i materiał lakierniczy przy współpracy z pozwanym za kwotę znacznie niższą;

e) art. 361 § 2 k.c., art. 822 § 1 k.c. i art. ⁸²⁴¹ § 1 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i zasądzenie świadczenia przekraczającego wysokość rzeczywiście poniesionej szkody, w szczególności poprzez uznanie, iż części z grupy Q nie pozwalają na przywrócenie pojazdu do stanu sprzed szkody.

Na podstawie art. 217 § 1 i § 2 k.p.c. w zw. z art. 381 k.p.c. wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentu w postaci zweryfikowanego przez pozwanego kosztorysu naprawy na okoliczność uzasadnionych kosztów naprawy uszkodzonego pojazdu przy użyciu części o jakości Q z uwzględnieniem zaoferowanych poszkodowanemu rabatów na części zamienne (16%) oraz materiały lakiernicze (40%).

W konsekwencji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonej części oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty; zasądzenie od powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty.

Apelację od powyższego wyroku wniósł również powód.

Reprezentujący go pełnomocnik zaskarżył wyrok w części oddalającej powództwo oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 415 k.c. w zw. z art. 436 § 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i niezasądzenie odszkodowania, pomimo że ustalenia faktyczne powinny prowadzić do oceny, że powodowi należy się zwrot kosztów parkowania uszkodzonego pojazdu w wysokości dochodzonej pozwem;

2. naruszenie przepisów prawa procesowego mające wpływ na treść wyroku, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, w tym zeznań świadka P. C. oraz opinii biegłego powołanego w sprawie, podczas gdy prawidłowa analiza prowadziłaby do wniosku, że z uwagi na uszkodzenia pojazdu poszkodowanego parkowanie na parkingu powoda było uzasadnione.

Wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie i uwzględnienie powództwa dodatkowo w zaskarżonej części oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za I instancję według norm przepisanych oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwanego, powód wniósł o oddalenie apelacji zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Wniesione apelacje nie zasługują na uwzględnienie.

Wskazując na okoliczność, że przedmiotowa sprawa toczyła się z uwzględnieniem przepisów o postępowaniu uproszczonym w rozumieniu art. 505¹ k.p.c., Sąd drugiej instancji wyjaśnia, że stosownie do art. 505¹³ § 2 k.p.c., wobec nie przeprowadzenia postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku ogranicza do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku i przytoczenia przepisów prawa.

W konsekwencji, Sąd Okręgowy odstępuje od szczegółowego odniesienia się do zgłoszonych w wniesionych skargach apelacyjnych zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego związanych z przebiegiem postępowania dowodowego i oceną przeprowadzonych dowodów ograniczając się do stwierdzenia, że powyżej przedstawione ustalenia faktyczne przyjmuje za własne i wskazuje jako podstawę swojego rozstrzygnięcia.

Z kolei wskazując podstawę prawną wydanego wyroku Sąd Okręgowy wyjaśnia, że oddalenie wniesionych skarg apelacyjnych stanowi konsekwencję uznania, że zaskarżony wyrok znajduje swoje oparcie w powołanych przez Sąd pierwszej instancji przepisach prawa materialnego.

W kolejności należy powołać, art. 19 ust. 1, art. 34 ust. 1, art. 35 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2214 ze zm.; dalej jako „u.u.o., PBUK, UFG”) oraz art. 822 § 1 i 2 k.c., na podstawie których właściciel uszkodzonego pojazdu marki (...) o nr. rej. (...) miał prawo dochodzić wskazanych w pozwie roszczeń pod pozwanego ponoszącego odpowiedzialność gwarancyjną.

Prawidłowo również Sąd pierwszej instancji przyjął, że posiadacz pojazdu mechanicznego odpowiada na zasadzie winy za szkodę powstałą w razie zderzenia się mechanicznych środków komunikacji poruszanych za pomocą sił przyrody, co wynika z treści art. 415 k.c. w zw. z art. 436 § 2 k.c. i w tych granicach należy określić odpowiedzialność gwaranta.

Uprawnienie powoda do wytoczenia powództwa (legitymacja czynna) wynika natomiast z umowy przelewu wierzytelności zawartej zgodnie z treścią art. 509 § 1 k.c.

Prawidłowo również Sąd pierwszej instancji przyjął, że zakres odpowiedzialności pozwanego wyznacza art. 361 § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynika a naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby szkody mu nie wyrządzono, modyfikowany normą art. 805 § 1 i 2 k.c. ograniczającego obowiązek naprawienia szkody do spełnienia świadczenia pieniężnego.

Przechodząc w tym miejscu do poszczególnych zarzutów apelacyjnych związanych z rzekomym naruszeniem prawa materialnego wyjaśnić należy - w odniesieniu do apelacji powoda - że w przedmiotowej sprawie nie sposób, na podstawie zawartych w niej argumentów uznać, iż przy wydaniu zaskarżonego wyroku doszło do naruszenia art. 415 k.c. w zw. z art. 436 § 2 k.c. Tak sformułowany zarzut jest oczywiście bezzasadny, skoro Sąd meriti uznał, że sprawcą wypadku była osoba korzystająca z ochrony ubezpieczeniowej w pozwanym Towarzystwie. Odwołanie się do wskazanych wyżej przepisów, w kontekście tego, że „poszkodowanego oraz powoda łączyła umowa najmu miejsca parkingowego” jest tym samym co najmniej niezrozumiałe.

W ocenie Sądu Okręgowego, oddalenie powództwa w zaskarżonej przez powoda części było uzasadnione a sposób zastosowania przepisów art. 361 k.c. w zw. z art. 822 § 1 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym, Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych prawidłowy. Zakres uszkodzenia pojazdu poszkodowanego, w żadnym wypadku nie usprawiedliwiał jego specjalnego przechowywania co wyklucza przyjęcie, że usługa parkingowa jaką świadczył powód była niezbędna dla likwidacji szkody. Powód przyjmując zlecenie przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego i zawierając umowę jego naprawy z pewnością liczył się z koniecznością dysponowania pojazdem, chociażby w celu organizacji jego oględzin i dokonanie wskazanej naprawy. Ponadto, w okolicznościach przedmiotowej sprawy, skoro naprawa miała się ostatecznie odbywać bezgotówkowo, w tym znaczeniu, że powód nabył wierzytelność z tego tytułu, winien się liczyć z koniecznością oczekiwania na akceptację kosztów naprawy, chociażby w związku z potrzebą przeprowadzania dodatkowych oględzin.

Odnosząc się z kolei do apelacji wniesionej przez stronę pozwaną, Sąd Okręgowy wyjaśnia, że w pełni podziela rozważania prawne Sądu pierwszej instancji opisujące zastosowanie w przedmiotowej sprawie norm prawa materialnego w szczególności art. 354 § 2 k.c. oraz art. 361 § 1 k.c. Przypominając jednocześnie, że jak wskazano na wstępie, zastosowanie powołanych przepisów uznać należało za prawidłowe należy jedynie wyjaśnić, iż zawarte w uzasadnieniu skargi apelacyjnej próby podważenia opinii biegłego w części obejmującej ustalenie o braku potwierdzenia przez firmy współpracujące z pozwanym możliwości udzielenia rabatów na części zamiennie w wysokości 16 % i materiały lakiernicze w wysokości 40 % były bezskuteczne. Wskazany zarzut miał więc charakter jedynie polemiczny, a jego nieuwzględnienie prowadzi do wniosku, że w przedmiotowej sprawie nie doszło do naruszenia art. art. 354 § 2 k.c. i art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Za nieudowodnione należało bowiem uznać twierdzenie, że poszkodowany w sposób niewłaściwy współpracował z pozwanym w procesie likwidacji szkody oraz dopełnił ciążących na nim obowiązków.

W przedmiotowej sprawie nie doszło również do naruszenia art. 361 § 2 k.c.

Sąd Rejonowy ustalając koszt naprawy uszkodzonego pojazdu prawidłowo przyjął, że winna ona uwzględniać wartość części zamiennych z logo producenta, uwzględniając tym samym wnioski płynące z opinii biegłego. Nie można tym samym zaakceptować odmiennego stanowiska pozwanego jedynie z tej przyczyny, że w innych sprawach biegli zaprezentowali odmiennie poglądy, dopuszczając możliwość napraw powypadkowych pojazdów przy użyciu tańszych części. Wyjaśnić również należy, że zastosowania przy naprawie innych niż wskazano wyżej części zamiennych nie może również uzasadniać okoliczności, że w chwili szkody pojazd był w 10 roku eksploatacji i że był sprowadzony z zagranicy.

Reasumując, apelacje na podstawie art. 385 k.p.c. podlegały oddaleniu.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. znoszą je wzajemnie między stronami.

Paweł Hochman